

Essays on African Population. Edited by K. M. Barbour and R. M. Prothero. Routledge & Kegan Paul. London 1961. 336 s., 30 kort. 14,5 × 22,5 cm. 35 sh.

Denne bog har en lang række forfattere, der hver for sig har behandlet sit speciale inden for befolkningsgeografien. Foruden de to udgivere kan nævnes navne som Grove, T. E. Hilton, C. J. Martin, N. C. Mitchel, J. C. Mitchell, J. R. H. Shaul, A. W. Southall og R. W. Steel. Bogen leverer et yderst vigtigt bidrag til vor viden om befolkningens geografi i Afrika, dels i form af en række almindelige undersøgelser over efterkrigsårenes folketællinger, Afrikas almene demografiske struktur, prognoser og beregninger for folketallets vækst o.a., dels en række regionale kortlægninger og undersøgelser over befolkningens geografiske fordeling og migrationer. Interessante er endvidere nogle særlige afhandlinger over afrikanske byer og en analyse på geografisk basis af de aktuelle grænser i tropisk Afrika. Bogen udfylder væsentlige huller i vor viden om den „mørke“ verdensdels kulturgeografi.

Aage Aagesen.

D. Pike: Australia: The Quiet Continent. Cambridge University Press, 1962. 242 s., ill. 13 × 19 cm. 22 sh. 6 d.

Det er en inciterende skildring af Australiens 200-årige udvikling, Douglas Pike her giver. Det er både beretningen om de tomhændede straffefangers møde med en karrig natur, om guldgravere, fårefarmere, „squatters“ og jordegne bønder, og om byliv kontra ekstensiv udnyttelse af uendelige strækninger med et usikkert klima. Men samtidig er det en dokumentation af samfærdselsmidlernes afgørende indflydelse på et fjernt lands udviklingsmuligheder, og endelig er det beretningen om et land, hvor man fra at være sig selv nærmest og med moderlandet som eneste kontakt, vågner politisk op og frigør sig fra England, først i rivaliserende enkeltkolonier, der fører selvstændig immigrationspolitik, men som om sider bliver sig bevidst som nation, samtidig med at en hårdhændet konservatisme må give op over for den voksende bybefolknings krav om sociale foranstaltninger. Det er dog bemærkelsesværdigt, at denne nation stadig ikke har kunnet løsrive sig fra moderlandet i handelspolitisk henseende i modsætning til andre Commonwealthlande, og der synes at være gjort meget lidt for at skaffe sig handelspartnere i landene omkring Stillehavet.

Viggo Hansen.

Ruth Way: A Geography of Spain and Portugal. London (Methuen) 1962. 362 s., ill. 14,5 × 22 cm. 42 sh.

Rækken af regionalgeografiske håndbøger har i Ruth Ways bog om Pyrenæerhalvøen fået en værdifuld forøgelse og afhjulpet det hidtidige savn af en up-to-date behandling af dette hjørne af Europa. Men nu foreligger den altså på et verdenssprog, både indholdsmæssigt og stilistisk i en fortrinlig udførelse. Formen er traditionel. Først får man en almindelig del, hvori både det naturgeografiske og det økonomiske afsnit røber et dybtgående kendskab til emnet (gode afsnit om klima og plantegeografi og om landbrugsreformer og vandkraftanlæg), mens sidste halvdel er en gennemgang af de naturlige geografiske regioner, der viser, at forf. mestrer denne ofte vanskelige form for geografi. Et par små indvendinger: Kortene er i udførelse ikke helt på højde med bogens øvrige indhold, og biblio-

grafien synes mere at være en fortegnelse over indholdet af forfatterens Spanienshylder, end den er en vejledning for den, der ønsker en uddybning af særlige afsnit, og på hylden har åbenbart manglet det moderne storværk *Geografía de España y Portugal* i 4 bind under Manuel de Terans redaktion.

Viggo Hansen.

F. T. Wainwright (red.): *The Northern Isles. Studies in History and Archaeology.* Thomas Nelson and Sons, Ltd. Edinburgh 1962. 224 s. og 23 plancher, 37 fig. i teksten. 16,5 × 23 cm. 30 sh.

Denne bog giver en meget indholdsrig og koncentreret redegørelse for den kulturelle udvikling på Shetlandsøerne og Orkneyøerne fra den ældste bebyggelsestid til omkring år 1500, idet man har formået at samle en række af de mest kyndige forskere på dette felt fra Skotland og England i et fortræffeligt og velafbalanceret samarbejde.

Man får således en fremstilling af det geografiske milieu af den første bebyggelse, der er en variant af vesteuropæisk megalitkultur, en ganske rig bronzealder og en højt udviklet jernalder, der bl.a. karakteriseres af de mange „broch“, d.v.s. komplicerede runde bygningsværker til forsvarsbrug. Kristendommens indførelse foregår i det 6. århundrede fra Irland og Skotland. Redegørelsen for nordboperioden, 8.–11. århundrede, behandles indgående såvel kulturelt som sprogligt og politisk. Linien føres igennem til det 15.–16. århundrede, på hvilket tidspunkt den skotske indflydelse har sejret såvel politisk som sprogligt, idet man også i denne egn møder det forhold, at den første bibeloversættelse bliver af afgørende betydning for en sprogændring.

Værket afsluttes med en meget omfattende bibliografi og et omhyggeligt register. Det er velskrevet, let læseligt og indeholder resultater af vigtige, nye undersøgelser og er således en fortræffelig håndbog, der bør kendes af enhver, som interesserer sig specielt for vikingetidens kulturhistorie og geografi.

Niels Nielsen.

Otto Schlüter & Oskar August: *Atlas des Saale- und mittleren Elbgebietes.* Teil 2 und 3. Verlag Enzyklopädie Leipzig 1960-61. Ialt 56 blade 45 × 40 cm, tekst 21 × 29 cm, 266 s. DM 150,—.

2. del behandler bebyggelsesforhold i ret detaljeret fremstilling med talrige eksempler på landbebyggelse, landsbyer, markinddeling, befolkningsudvikling, sen-middelalderen, bygeografiske forhold, med ganske udførlig redegørelse for de større byer. Man finder her et meget værdifuldt materiale, som har interesse også ud over den region, værket omfatter.

I 3. del behandles især jordbund og erhvervsforhold. Desuden gives et befolkningskort for 1830 og 1930. Man savner derimod et helt nyt befolkningskort, men dette opvejes delvis af oplysninger i teksten. En nærmere behandling af udviklingen efter 1945 ville have været af stor interesse, men man har åbenbart lagt vægt på at give hovedtrækkene af udviklingen frem til tidsrummet mellem de to verdenskrige. Udstyret er gennemgående smukt, og de ledsagende tekstbind kan læses med interesse. Bibliografien er ret omfattende.

Niels Nielsen.